

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **Ł. Ż. i M. Ż.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 4 kwietnia 2024 r.

wniosku pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

o wyłączenie od udziału w sprawie IV KK 571/23 SSN Ryszarda Witkowskiego w trybie art. 41 § 1 k.p.k.

na podstawie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U.2023.1093 t.j. z dnia 2023.06.12) i art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

postanowił:

wniosek o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie o sygn. akt IV KK 571/23 pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. IV KK 571/23. Z uzasadnienia wniosku wynika, iż – zdaniem wnioskującego – sędzia Ryszard Witkowski nie stanowi niezawisłego i bezstronnego sądu, który to standard określony został w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Treść wniosku nakazuje uznać, że brak owego przymiotu autor wniosku wywodzi z kwestii powołania sędziego Ryszarda Witkowskiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej

przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W ocenie wnioskującego rozpoznanie kasacji przez SSN Ryszarda Witkowskiego skutkować będzie brakiem gwarancji ostateczności takiego orzeczenia, naruszenia art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wniosek w aktualnym stanie procesowym należy uznać za niedopuszczalny z mocy ustawy, co skutkować musi pozostawieniem go bez rozpoznania.

Z przedstawionej w nim argumentacji wynika, że jego autor domaga się wyłączenia SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania sprawy zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt IV KK 571/23 ze względu na wadliwą procedurę powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Z treści art. 41 § 1 k.p.k. jednak wynika, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Judykatura ukształtowała na gruncie art. 41 § 1 k.p.k. określony katalog przesłanek wyłączenia sędziego, które wywodzą się z relacji sędziego i strony postępowania, oceny zachowania sędziego w toku rozpoznania sprawy, czy też jego zachowania i wypowiedzi poza rozprawą dotyczących przedmiotu procesu. Z pewnością więc **okoliczność mogąca stanowić podstawę wyłączenia sędziego od udziału w sprawie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. musi być każdorazowo osadzona w realiach postępowania, do rozpoznania której sędzia został wyznaczony.**

Nadto, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 marca 2020 r., P 22/19, stwierdził, że art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269), jest niezgodny z art.

179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Oznacza to, że decyzja o wyłączeniu sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie może przyjmować za podstawę faktyczną okoliczności, iż dany sędzia został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej i ukształtowanej na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, czego domaga się wnioskujący. **Jakiegokolwiek działanie (w tym realizowane poprzez orzekanie) kwestionujące ostateczność wyroków Trybunału Konstytucyjnego stanowi oczywiste naruszenie art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, będącej zgodnie z jej art. 8 ust. 1 najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji), dlatego podejmowanie jakichkolwiek działań w sposób oczywisty sprzecznych z ustawą zasadniczą jest niedopuszczalne, i to niezależnie od deklarowanych powodów odstępowania od reguł konstytucyjnych.**

Zwrócić należy także uwagę, że – dodany przez art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U.2022.1259) zmieniającej ustawę o Sądzie Najwyższym z dnia 15 lipca 2022 r. – art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym bezwzględnie i jednoznacznie wskazuje, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności.

W istocie zatem okoliczności te mogą być badane wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Wprowadził on szczególne postępowanie, którego przedmiotem jest właśnie badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz postępowania po powołaniu. Zakres przedmiotowy tego unormowania jest niewątpliwie węższy od zakresu przewidzianego przez art. 41 § 1 k.p.k., gdyż ogranicza się do potencjalnej możliwości weryfikacji wymogów bezstronności i niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego w kontekście dwóch kryteriów, a więc okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego i jego postępowania już po powołaniu – czego żąda pełnomocnik. Lektura wniosku nie pozostawia wątpliwości, iż podstawą wniosku o

wylączenie SSN Ryszarda Witkowskiego stały się okoliczności podlegające rozpoznaniu właśnie w trybie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

W świetle powyższych uwag wniosek pełnomocnika nie może być procedowany w trybie art. 41 § 1 k.p.k. Po pierwsze, okoliczności na które się powołał nie wchodzą w zakres tego unormowania, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., P 22/19. Orzekanie na tej podstawie byłoby oczywiście niezgodne z Konstytucją. Zasadniczo już sama ta okoliczność determinuje więc niedopuszczalność złożenia wniosku z tak zakreślonymi podstawami wyłączenia, a w konsekwencji konieczność pozostawienia go bez rozpoznania. Dostrzec też należy, że porównanie regulacji przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym i art. 41 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że ten pierwszy przepis ma charakter *lex specialis* wobec drugiego. Nadto, art. 29 § 5 u.SN jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k. Moment jego wprowadzenia do porządku prawnego w myśl zasady *lex posterior derogat priori* również implikuje skutek derogujący tę część art. 41 § 1 k.p.k., w której przedmiot obu regulacji pokrywa się.

Konsekwencją tego stanu rzeczy jest niewątpliwa konieczność uznania, iż **niedopuszczalne jest stosowanie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy on okoliczności przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym**, a tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Podstawę wniosku stanowiły bowiem wyłącznie okoliczności dotyczące powołania SSN Ryszarda Witkowskiego, a *de facto* kwestie związane z prawidłowością procedowania przez organ o to wnioskujący, a więc Krajową Radą Sądownictwa, ukształtowaną w drodze nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Z powyższych względów wniosek pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego był niedopuszczalny, a zatem Sąd Najwyższy pozostawił go bez rozpoznania.

[J.J.]

[ms]

